

Conceptiile contemporane

Conceptiile contemporane cu privire la managementul serviciilor de expertiză psihiatrico-legală

Silvia Gherasim, Mihail Hotineanu, Valentin Oprea

Silvia Gherasim – M. D., MPH., Psihiatru de Medicină Legală, Șef al Departamentului de Psihiatrie Medico-Legală, Spitalul Clinic de Psihiatrie, Chișinău, Republica Moldova

Mihail Hotineanu – M. D., Ph. D., Conferențiar, Departamentul Psihiatrie, Narcologie și Psihologie medicală, Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu”, Director General, Spitalul Clinic de Psihiatrie, Chișinău, Republica Moldova

Valentin Oprea – M. D., Ph. D., Conferențiar, Departamentul Psihiatrie, Narcologie și Psihologie medicală, Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu”, Director Medical, Spitalul Clinic de Psihiatrie, Chișinău, Republica Moldova

REZUMAT

La prima vedere, activitatea în domeniul psihiatriei judiciare diferă de la țară la țară pe fondul diferenței determinate de dezvoltarea istorică în sistemul legislativ și în cel al sănătății mintale. Lăsând aceste diferențe deoparte, psihiatria judiciară are câteva principale obiective comune pentru toate țările. Recomandarea Comisiei Europene este de armonizare a terminologiei și respectarea standardelor unificate în acordarea serviciilor psihiatrico-judiciare. Articolul prezent este focusat asupra concepțiilor contemporane privind organizarea, efectuarea și reglementarea expertizei psihiatrico-legale în Republica Moldova.

CUVINTE-CHEIE

psihiatria judiciară, persoană expertizată, examinare psihiatrico-legală

INTRODUCERE

Axiomatic, în Uniunea Europeană, se consideră că specialiștii în psihiatrie judiciară sunt acele persoane care se ocupă atât de tulburările mentale ale infractorilor (sau ale altor persoane care au probleme juridice), cât și de istoricul lor infracțional-juridic, în aria de competență intrând evaluarea stării mintale, întocmirea unui raport scris, expertiza testimoniară, tratamentul acestui segment de bolnavi, cunoașterea legislației privind sănătatea mintală.

Se constată că, între cele 15 state care au participat la un studiu al Comisiei Europene despre legislația și practica expertizării bolnavilor mintali infractori, sunt mai multe asemănări decât deosebiri. Diferențele apar mai ales în aria terminologiei și în detalierea obiectivelor unei expertize psihiatrico-legale, reflectând, în general, mobilitatea legiuitorilor de a se acorda la nosologia și conceptele psihiatrice. Toate cele 15 țări prezentate recomandă ca instrumente de lucru Clasificarea tulburărilor mentale și de comportament ICD-10, secundată de Clasificarea DSM-IV (Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders). Sub aspectul cunoașterii legislației, se constată că, în cele 15 țări care au participat la proiect, prevederile legale țin majoritar de Codul Penal Român (exceptând Regatul Unit și Irlanda), de sistemele naționale de sănătate și de asigurările de sănătate, naționale sau private (Austria, Belgia, Franța, Germania, Luxemburg, Olanda).

Terminologia vizând conceptele psihiatrice, la care se referă prevederile legale, diferă, având, frecvent, caracter redundant și reflectă atât concepțiile fiecărei țări, cât și flexibilitatea scăzută (specifică, de altfel) a justiției, în acordarea la concepte medicale moderne.

Comun în toate țările care au participat la cercetare este faptul că absolut toți

profesioniștii care au dreptul de a întocmi rapoarte au calitatea, recunoscută oficial, de experți. Expertizele/evaluările sunt dispuse, în majoritatea țărilor, de către instanțe. Este de remarcat că în niciuna dintre țările care au participat la acest studiu, organele de anchetă nu dispun efectuarea expertizelor. Explicația este dată prin necesitatea de a respecta normele deontologice de întocmire a rapoartelor EPL.

În majoritatea țărilor din UE, se precizează obiectivele și timpul de referință, cu obligativitatea stabilirii stării psihice la momentul anterior, precum și starea psihică curentă. În toate țările, se prevede că experții consultă documentele Curții, inclusiv ale acuzării și, obligatoriu, ale apărării.

În ceea ce privește evaluarea medico-legală psihiatrică, majoritatea țărilor nu o detaliază, dar aceasta trebuie efectuată în așa fel încât să răspundă dezideratelor evaluării. Științific, raportul reprezintă o prezentare de caz [7].

La nivel european, normele legale cu privire la vârstele iresponsabilității penale, majoritarii penale, metodologia practicii expertale, modalităților de încadrare juridică a faptelor, aplicarea sau nu a unor circumstanțe atenuante de minoritate, precum și cu privire la sistemul pedepselor reprezintă, în esență, attribute ale suveranității fiecărui stat al UE și țin de principiului subsidiarității. O armonizare legislativă în cadrul UE este însă imperios necesară. [9].

În România, cadrul juridic și organizatoric al expertizei medico-legale, implicit legislația națională în vigoare prevăd faptul că expertiza medico-legală psihiatrică se efectuează de către o comisie alcătuită dintr-un medic legist care este și președintele comisiei și doi medici psihiatri, cu mențiunea că – în cazul expertizei la minori – este indicat ca psihiatrul să aibă specialitatea de psihiatrie pediatrică, iar din comisie să facă parte și un psiholog. În ceea ce privește obiectivele expertizei medico-legale

psihiatrice, acestea sunt, de regulă, precizate în ordonanță și se referă, în principal, la: 1. existența sau nu a unei boli mintale; 2. prezența sau absența discernământului în momentul săvârșirii faptei; 3. prezența pericolului social și definirea măsurilor cu caracter medico-social și medico-pedagogic ce vor ajuta la redresarea comportamentului patologic [8].

În anii 2010 – 2013, s-a derulat proiectul „Standarde europene pentru programe postdoctorale competitive de formare în domeniul managementului cercetării avansate și expertizei psihiatrice medico-legale”, în cadrul Programului Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane, coordonat de Institutul de Medicină Legală din Iași. Acest proiect a venit să acopere o pată albă, legată de profesionalizarea expertizei medico-legale psihiatrice și de elaborarea unor standarde științifice într-unul dintre cele mai dificile și importante domenii ale actelor expertale (Prof. Dr. Vasile Astărăstoae, 2013).

MATERIAL ȘI METODE

Este îndeplinit studiul secundar – analiză narativă. Pentru descrierea problemei, au fost acumulate zece surse științifice, rezultatele studiilor din diferite țări (Republica Moldova, România, alte țări din UE).

REZULTATE

În Republica Moldova, expertiza psihiatrico-legală (EPL) este efectuată în două instituții medicale. Spitalul Clinic de Psihiatrie, Chișinău dispune de o subdiviziune separată – Serviciul de expertiză psihiatrico-legală (SEPL), în cadrul căruia sunt efectuate toate tipurile de expertiză psihiatrico-legală, având capacitatea de a oferi servicii în condiții de ambulator și staționar, **cât** pentru expertizații privați de libertate, **atât** și pentru examinarea persoanelor anchetate în condiții de libertate, din toate zonele țării. În cadrul IMSP SP Bălți, activează Secția de expertiză psihiatrico-legală, care

efectuează numai EPL ambulatorie a persoanelor care sunt îndreptate de către organele de anchetă, procuratură și instanțele de judecată din zona de nord a Republicii Moldova. Scopul activității Serviciului de expertiză psihiatrico-legală constă în asigurarea corectitudinii efectuării cercetărilor psihiatrico-legale, îndreptate spre soluționarea problemelor care apar în cadrul înfăptuirii justiției în procesele penale și civile.

Toate subdiviziunile SEPL își desfășoară activitatea în conformitate cu regulamentele, instrucțiunile, indicațiile metodice și cu alte acte normative care reglementează efectuarea diferitor genuri de cercetări psihiatrico-legale.

Serviciul de expertiză psihiatrico-legală ambulatorie asigură efectuarea următoarelor forme de expertize psihiatrico-legale:

- EPL pe dosare penale – învinuiți, bănuți, victime, părți vătămate, martori, **postume** în baza actelor prezentate;
- EPL pe dosare civile – capacitatea de exercițiu, patrimoniale, fără frecvență și **postume** în baza actelor prezentate;
- EPL în cadrul dosarelor contravenționale – contravenienți.

Secția pentru persoanele private de libertate este amenajată conform cerințelor pentru instituțiile medicale penitenciare, iar paza acestei secții este efectuată de către formațiunile specializate din cadrul MAI RM. Scopul activității acestei subdiviziuni a SEPL constă în asigurarea efectuării EPL pe dosare penale în privința persoanelor care se află în stare de arest (învinuiți, bănuți, victime, părți vătămate, martori, condamnați). Secția dispune de saloane pentru bărbați, femei, minori și salon de izolare temporară.

Expertizați îndreptați la EPL staționară, dar care nu sunt privați de libertate, sunt internați în secțiile IMSP SCP, repartizați după principiul teritorial și în funcție de sex, starea psihică, somatică, vârstă, fiind, în același timp,

supravegheați de către personalul mediu și inferior al secției. Acest Serviciu asigură efectuarea următoarelor forme de expertize psihiatrico-legale:

- expertiza pe dosare penale – învinuiți, bănuți, victime, părți vătămate, martori;
- expertiza pe dosare civile – capacitatea de exercițiu, patrimoniale;
- expertiza în cadrul dosarelor contravenționale – contravenienți.

Baza legală a activității psihiatrico-legale o constituie prevederile Codului de procedură penală nr. 122-XV din 14 martie 2003; Codului penal nr. 985-XV din 18 aprilie 2002; Codului de procedură civilă nr. 255-XV din 30 mai 2003; Codului de executare al Republicii Moldova nr. 443-XV din 23.06.2000; Legea nr. 1086-XIV din 23 iunie 2000 cu privire la expertiza judiciară constatările tehnico-științifice și medico-legale; Legea ocrotirii sănătății nr. 411-XIII din 28 martie 1995; Legea privind sănătatea mintală nr. 1402-XIII din 16.12.1997; normele și dreptul internațional, alte acte normative și prevederile Regulamentelor interne de organizare a activității Serviciului de expertiză psihiatrico-legală și subdiviziunilor subordonate.

În Republica Moldova, experții psihiatri judiciari capătă calificarea de expert în condițiile art. 35 și art. 36 din Legea cu privire la expertiza judiciară, constatările tehnico-științifice și medico-legale [5].

Există, în acest sens, câteva reglementări care stabilesc domeniul de activitate, drepturile și responsabilitățile prestatorilor de stat de servicii criminalistice, cum ar fi:

- Hotărârea Guvernului RM cu privire la aprobarea Registrului de stat al experților judiciari atestați, nr. 1147 din 9 septembrie 2003;
- Hotărârea Guvernului RM privind salarizarea personalului din domeniul expertizei judiciare,

constatărilor tehnico-științifice și medico-legale nr. 122 din 2 februarie 2007;

- Hotărârea Guvernului RM cu privire la Centrul Național de Expertiză Judiciară de pe lângă Ministerul Justiției nr. 1052 din 12 septembrie 2006;
- Hotărârea Guvernului RM pentru aprobarea Regulamentului Centrului de Medicină Legală nr. 58 din 4 februarie 2010 [10].

În conformitate cu art. 142 din Codul de procedură penală (CPP) și art. 148 din Codul de procedură civilă (CPC) RM, efectuarea expertizei psihiatrico-legale, ca și a altor tipuri de expertize, este cerută de organele de urmărire penală sau de instanță ori de câte ori este necesară lămurirea unor fapte sau împrejurări ale cauzei, atunci când există suspiciuni asupra stării psihice a inculpatului, a părții vătămate sau a martorului, într-un proces penal, a pârâtului și reclamantului, într-un proces civil [1], [3].

Expertiza judiciară este obligatorie, conform art. 143 din CPP RM, la constatarea, în special: a stării psihice și fizice a bănuțului, învinuitului, inculpatului – în cazurile în care apar îndoieli cu privire la starea de responsabilitate sau la capacitatea acestora de a-și apăra de sine stătător drepturile și interesele legitime în procesul penal; stării psihice și fizice a persoanei asupra căreia se reclamă că s-au comis acte de tortură, tratamente inumane sau degradante; stării psihice sau fizice a părții vătămate, martorului, dacă apar îndoieli în privința capacității acestora de a percepe just împrejurările ce au importanță pentru cauza penală și de a face declarații în acest sens, dacă aceste declarații, ulterior, vor fi puse, în mod exclusiv sau în principal, în baza hotărârii în cauza dată; altor cazuri când, prin alte probe, nu poate fi stabilit adevărul în cauză.

Expertiza psihiatrico-legală se efectuează numai pe baza unei ordonanțe/încheiere

scrise, emise de organele de urmărire penală sau instanță. Ordonanța/încheierea de dispunere a efectuării expertizei psihiatrico-legale conține: denumirea instituției emitente, numărul de înregistrare și data emiterii, numele experților (sau denumirea instituției care urmează să efectueze expertiza psihiatrico-legală), datele de identitate ale persoanei expertizate, descrierea amănunțită a circumstanțelor faptelor, obiectivele expertizei (întrebările la care vor răspunde experții). Ordonanța trebuie să conțină și elementele de siguranță (semnătura și ștampila unității). La prezentarea persoanei expertizate în fața comisiei vor fi puse la dispoziția acesteia: dosarul complet al cauzei, documentația medicală pe numele persoanei expertizate, ancheta socială. În cazul în care aceste elemente lipsesc sau datele sunt insuficiente, în conformitate cu prevederile legale, experții pot să refuze efectuarea expertizei, motivând refuzul și precizând elementele care sunt necesare [1].

În mare parte, persoanele supuse expertizei psihiatrico-legale sunt cetățenii care au comis fapte cu caracter penal. Martorii, părțile vătămate, părțile și reclamanții constituie o parte mai mică din numărul total de expertizați. Aprecierea discernământului critic se cere în următoarele situații: suspendarea cercetării penale sau a judecării; încetarea acțiunii penale ca o consecință a aplicării prevederilor art. 95 din Codul penal (CP) RM (îrresponsabilitatea); aplicarea măsurilor de siguranță sau revocarea acestora; aplicarea măsurilor coercitive; cazuri în care infractorii au vârste cuprinse între 14 și 18 ani [1], [2].

În cauze civile, discernământul critic se apreciază pentru: stabilirea capacității civile (punere sub interdicție); validarea unor acțiuni civile de tipul contractelor, donațiilor, testamentelor; anularea căsătoriei; încredințarea creșterii și educării minorilor [3], [4].

Normele metodologice privind efectuarea EPL prevăd faptul că expertiza se desfășoară într-o comisie, din care fac parte trei psihiatri experți judiciari, unul dintre ei fiind președintele comisiei, și un psiholog clinician (după caz). Expertiza psihiatrico-legală pe bază de acte se efectuează în cazurile în care nu este posibilă examinarea persoanei în cadrul instituției abilitate sau în cazurile în care, după moartea persoanei, este necesară stabilirea stării psihice a acesteia în anumite perioade ale vieții. Această expertiză *post mortem* se efectuează în cazuri de suicid, precum și în procese civile, când se pune la îndoială starea psihică a persoanei în momentul încheierii unor acte ca testamente, donații etc. [6].

Organele de anchetă, procuratură și instanțele de judecată, în ordonanțele de dispunere a efectuării EPL, indică obiectivele care urmează a fi soluționate de către experți psihiatri judiciari. În procesele penale, sunt definite următoarele obiective:

- aprecierea stării psihice a bănuțului, învinutului și soluționarea întrebărilor privind capacitatea persoanei de a înțelege sensul și caracterul social periculos al acțiunilor (sau inacțiunilor) sale, precum și posibilitatea de a le dirija în timpul comiterii lor, emiterea concluziei despre aplicarea măsurilor de constrângere cu caracter medical adecvate, în privința persoanei expertizate;
- diagnosticarea maladiei psihice la persoana care a comis infracțiunea, însă s-a îmbolnăvit în perioada scursă de la comiterea faptei până la data pronunțării sentinței, cu soluționarea întrebărilor referitoare la capacitatea persoanei de a înțelege sensul acțiunilor sale și de autoconducție în raport cu ele, și emiterea concluziei despre aplicarea măsurilor de constrângere, cu caracter medical, adecvate stării psihice a persoanei expertizate;

- aprecierea, la bănuیت și învinuit, a gradului de pericolozitate a manifestărilor maladiei psihice pentru alte persoane și ei înșiși;

- aprecierea stării psihice a bănuیتului, învinuitului și soluționarea întrebărilor privind capacitatea persoanei de a-și apăra interesele legitime și drepturile sale în procesul penal;

- evaluarea particularităților individual-psihologice, ale bănuیتului, învinuitului, în cadrul examinării psihiatrico-psihologice legale, precum și soluționarea întrebărilor referitoare la influența particularităților depistate asupra comportamentului acestora în timpul comiterii infracțiunilor imputate;

- evaluarea reacțiilor și a stărilor afective, inclusiv a stării de afect la bănuیت, învinuit, precum și soluționarea întrebărilor referitor la capacitatea deplină a expertizatului de a conștientiza sensul acțiunilor sale sau de autoconducție în raport cu ele;

- aprecierea necesității aplicării măsurilor de siguranță și tratament persoanelor care au comis infracțiuni și sunt diagnosticate ca dependente de substanțe psihoactive (alcoolism, narcomanie, toxicomanie);

- aprecierea la persoana minoră a prezenței sau lipsei semnelor, nelegate de tulburări psihice, de reținere în dezvoltarea psiho-emoțională, cauză a faptului că persoana nu este în stare să conștientizeze caracterul și pericolozitatea socială a acțiunilor comise;

- aprecierea stării psihice a părții vătămate, a martorului, și soluționarea întrebării privind capacitatea expertizatului de a înțelege corect circumstanțele ce au importanță pentru procesul penal și capacitatea de a depune mărturie în instanță;

- aprecierea nivelului de dezvoltare psihică, a particularităților individual-psihologice, a stării psihice, a prezenței sau lipsei tulburărilor psihice la victimă (parte vătămată) în cazul infracțiunilor privind viața sexuală, precum și soluționarea întrebărilor referitoare la

capacitatea persoanei de a înțelege caracterul și însemnătatea acțiunilor comise asupra sa sau de a opune rezistență;

- aprecierea stării psihice a părții vătămate în perioada predecesoare suicidului și soluționarea întrebărilor privind prezența sau lipsa legăturii cauzale între acțiunile bănuیتului sau ale învinuitului, ca și particularitățile stării psihice a părții vătămate, ce au condus la suicid;

- aprecierea caracterului și volumului tulburărilor psihice apărute la victima în urma infracțiunii comise.

Obiectivele efectuării expertizelor psihiatrico-legale în procesele civile sunt:

- aprecierea stării psihice a persoanelor în cauze civile, la care, instanța de judecată solicită clarificări privind capacitatea sau incapacitatea de exercițiu, și soluționarea întrebării referitoare la capacitatea acestor persoane, de a înțelege sensul acțiunilor lor și de a se autoconduce, în raport de această stare sa psihică;

- aprecierea stării psihice a reclamatului și reclamantului și soluționarea întrebării cu privire la capacitatea lor, în raport de starea lor psihică, de a înțelege sensul acțiunilor lor și de autoconducție în timpul întocmirii contractului sau altui act de însemnătate juridică, îndreptat spre stabilirea, modificarea sau încetarea drepturilor și obligațiilor persoanei fizice;

- aprecierea prezenței sau lipsei tulburărilor psihice și soluționarea întrebării cu privire la capacitatea persoanei de a înțelege corect faptele și circumstanțele ce au însemnătate în procesul civil, precum și depunerea declarațiilor veridice.

Pe lângă cele enumerate, în cadrul efectuării expertizelor, se pot soluționa și alte probleme de însemnătate juridică, pentru rezolvarea cărora sunt necesare cunoștințe speciale în domeniul psihiatriei, psihologiei, narcologiei și sexopatologiei.

Rezultatele obținute în urma examinărilor și a analizei documentației puse la dispoziție se finalizează într-un Raport de Expertiză Psihiatrico-Legală. Structura și principiile întocmirii acestui act sunt reglementate în actele normative și legale, având trei părți componente: partea introductivă, partea descriptivă și partea de sinteză.

Raportul de Expertiză Psihiatrico-Legală este unul dintre actele cu valoare probatorie și, prin urmare, trebuie:

- să conțină toate datele factice cu precizarea surselor;
- să fie inteligibil persoanelor din afara sferei medicale;
- să conțină nu numai concluziile, dar și argumentarea științifică a acestora, care decurge din descrierea datelor concrete, privitoare la starea psihică a persoanei expertizate.

În cazurile în care au apărut date noi, atunci când organul de urmărire penală sau instanța care a solicitat efectuarea expertizei nu este

lămurită suficient sau, în mod argumentat, pune la îndoială rezultatele, se poate solicita efectuarea unei expertize suplimentare sau unei expertize psihiatrico-legale repetate, cu acest prilej putând fi desemnați aceiași sau alți experți [6].

În practica judiciară, deseori, experții psihiatri judiciari sunt chemați să aprecieze dacă un individ care a comis o infracțiune are integritate psihică, astfel încât să poată fi tras la răspundere pentru cele săvârșite sau dacă fapta comisă reprezintă consecința unei boli psihice. În alte circumstanțe, experții sunt implicați în rezolvarea problemei asupra integrității psihice și, implicit, asupra capacității civile de a încheia anumite contracte, de a face acte de dăruire, testamente, contracte de vânzare – cumpărare a bunurilor etc. De cele stabilite de expert depinde, în fond, valabilitatea sau anularea actului încheiat.

CONCLUZII

Criteriile de abordare a activității de expertiză psihiatrico-legală în majoritatea țărilor UE și în Republica Moldova sunt asociate atât de normativele legale, cât și de teoria psihiatrică.

Expertiza psihiatrico-judiciară, în cadrul procesului penal sau civil, are sarcina de a examina minuțios și multilateral structura personalității subiectului, care este determinată de gradul de dezvoltare intelectuală, gradul de instruire generală și profesională, gradul de educație familială, experiența de viață. Sarcina fundamentală este de a aprecia și a estima tulburările de discernământ și conștiință pe care le prezintă persoana examinată (cu referirea, în special, la starea avută în momentul acțiunilor civile sau comiterii infracțiunii), de a demonstra în fața justiției că fapta săvârșită este consecința unor tulburări psihice, pronunțându-se, în același timp, și asupra măsurilor medicale și medico-sociale care se impun.

MULȚUMIRI ȘI DEVOALĂRI

Autorii declară că nu au potențiale conflicte de interese de declarat în legătură cu acest articol.

BIBLIOGRAFIE

1. Cod nr. 122 din 14.03.2003, Codul de Procedură Penală al Republicii Moldova, publicat la 07.06.2003 în „Monitorul Oficial” nr. 104 – 110, art. nr. 447
2. Cod nr. 985 din 18.04.2002, Codul Penal al Republicii Moldova, publicat la 14.04.2009 în „Monitorul Oficial” nr. 72 – 74, art. nr. 195
3. Cod nr. 225 din 30.05.2003, Codul de Procedură Civilă al Republicii Moldova, publicat la 12.06.2003 în „Monitorul Oficial” nr. 111 – 115, art. nr. 451
4. Codul civil nr. 1107-XV din 22.06.2002, publicat în „Monitorul Oficial” nr. 82 – 86/661
5. Lege cu privire la expertiza judiciară, constatările tehnico-științifice și medico-legale nr. 1086 din 23.06.2000, publicat la 16.11.2000 în „Monitorul Oficial” nr. 144 – 145, art. nr. 1056
6. Nacu, Alexandru, Nacu, Anatol (1997). Psihiatrie judiciară, Chișinău, 1997, pp. 7 – 20
7. Raportul de expertiză medico-legală psihiatrică în statele europene.
<http://www.psihiatriemedicolegala.ro/ro/media/newsletter-2.html>
8. Scripcaru, Gh., Astarastoe, V., Boișteanu, P., Chiriță, V., Scripcaru, C. Psihiatrie medico-legală, Ed. Polirom, Iași, 2002
9. Siserman, C. Delicvenția juvenilă în Europa, abordare legislativă și expertală medico-legală, AMT, vol. II, nr. 1, 2010, p. 114
10. Studiu de fezabilitate privind infrastructura de expertiză judiciară în Republica Moldova
<http://www.undp.md/projects/Forensic.shtml>

Correspondență:

SILVIA GHERASIM

IMSP Spitalul Clinic de Psihiatrie, Str. Costiujeni no. 3, MD – 2011,
Chișinău, Republica Moldova

Tel.: +373 22 85 72 41

Fax: +373 22 76 15 69

E-mail: imsp_scp@mail.ru
silgera@yahoo.com

Primit: Septembrie, 12, 2013 /

Acceptat: Noiembrie, 07, 2013